

Militairen om de chaos te bezweren

Aartsbisschop van Bangui in Centraal-Afrika zoekt samen met imam steun in Europa

- Religie speelde aanvankelijk geen rol
- Christelijke militieleden zochten moslims om hen te doden
- Extra militaire hulp uit Europa is welkom

Erik DE SMET

Op zoek naar hulp van de internationale gemeenschap reisde mgr. Dieudonné Nzapalainga, de aartsbisschop van Bangui in de Centraal-Afrikaanse Republiek, samen met de islamitische geestelijke Omar Kobine Layama, door de Europese Unie. Hun missie was een teken van hoop en verzet te geven tegen de instrumentalisering van religie in het conflict in hun land.

„Toen in de Centraal-Afrikaanse Republiek de ongeregelde uitbraken, speelde religie slechts een beperkte rol”, vertelt Jan Weuts, noodhulpcoördinator van Caritas International. „In het noordoosten opereerden rebellen uit Tsjaad en Darfur, evenals andere gewapende groepen zoals het Ugandese LRA. Onder de naam Seleka rukte die grotendeels islamitische coalitie al plunderend op naar de hoofdstad, waar ze Michel Djotodia aan de macht bracht. Daarop namen christenen het heft in handen en als ‘anti-balaka-milities’ vergrepen zij zich aan islamitische medeburgers en Tsjaadse immigranten.”

De voorbije weken liep de situatie compleet uit de hand: honderden doden en miljoenen op de vlucht. Djotodia trad af en het overgangsparlement stelde een nieuw staatshoofd aan,

's lands eerste vrouwelijke president, die prompt opriep tot ontwapening van alle betrokken partijen, ook van de burgers.

Mgr. Bert Vanbuel, salesiaan uit Zolder, is de bisschop van Kaga Bandoro. Zijn bisdom lijkt, op een enkele plaats na, minder getroffen door het geweld, al krijgt het wel te maken met de vluchtelingenstroom, meestal moslims, richting Tsjaad.

Ook mgr. Vanbuel is formeel. „Het bloedvergieten begon niet als een strijd tussen religieuze groepen,” laat hij ons via e-mail weten, „ook al droomde de afgetreden president Djotodia van een moslimstaat. Aan de basis van het conflict liggen Seleka-bandieten en een overheid die de veiligheid niet meer kon garanderen. Door manipulatie werd die strijd omschreven als ‘christenen tegen moslims’. Duizenden islamitische handelaars zagen zich gedwongen om te vluchten. De prijzen rijzen de pan uit. Vooral de ontwapening van extremisten aan beide kanten zal erg belangrijk zijn.”

„Christenen moeten ook hun fouten erkennen. Gerechtigheid gaat vooraf aan verzoening”

Aartsbisschop Dieudonné Nzapalainga, te gast bij Kerk in Nood in Duitsland, vertelt ons aan de telefoon hoe de Kerk in deze omstandigheden wil bijdragen aan vrede. „We willen door onze actie mensen van beide godsdiensten bij elkaar brengen, maar ook maken dat christenen hun fouten erkennen. Gerechtigheid gaat vooraf aan verzoening.”

De aartsbisschop riep alle christenen op zich niet over te geven aan geweld. „We willen dat de moslims onder ons blijven en samen met ons aan vrede werken in één gezamenlijk land. Jarenlang leefden de religieuze gemeenschappen harmonieus samen. Dat moet in de toekomst ook nog mogelijk zijn.”

Samen met imam Layama kwam mgr. Nzapalainga steun vragen in Europa. In Brussel spraken ze de 28 ambassadeurs van de Europese Unie toe. Eerst moet de veiligheid gewaarborgd worden. In Parijs was er een ontmoeting met president François Hollande die Franse troepen naar de voormalige kolonie zond. De aartsbisschop blijkt grote voorstander van een vredesmacht, ongeacht welke landen er deel van zullen uitmaken. „Wij zijn geen militaire deskundigen, maar er zijn minstens vijfduizend soldaten nodig om de chaos te bezweren.”

Ook mgr. Vanbuel deelt die mening: „Extra militaire hulp uit Europa is dringend nodig. De Franse troepen verrichten sinds december prima werk, maar ze dreigen kopje onder te gaan in de chaos. Er is dringend nood aan versterking, zodat de veiligheid nog steviger kan worden gestructureerd. Zonder die hulp zullen nog honderden menselijke levens verloren gaan.”

Mgr. Vanbuel besluit salesiaans: „Ik durf te rekenen op jullie morele en materiële steun evenals op jullie gebed om onze doodarme mensen te laten voelen dat ook zij meetellen, ondanks zo veel corruptie en machtswellust. In de hoop spoedig Belgische militairen te ontmoeten in Bangui, zijn we jullie dankbaar dat jullie mee willen hopen met mij.”

STANDPUNT

Bert CLAERHOUT

Geweld in de naam van God is ketterij

Volgens het Amerikaanse onderzoekscentrum PEW steeg het aantal religieuze conflicten de afgelopen vijf jaar gevoelig. In 33 procent van de 198 landen die onder de loep werden genomen, vonden er in 2012 zware conflicten plaats – van sektarisch geweld over aanslagen tot terrorisme – waarbij religieuze groeperingen en militieën waren betrokken. In 2010 was dat 20 procent. De grootste toename situeert zich in het Midden-Oosten en Noord-Afrika, twee regio's die door de Arabische Lente grondig door elkaar zijn geschud. In landen als Egypte, Irak en Syrië gingen de veranderingen gepaard met hevig geweld, onder meer tegen de christenen. Ook het toenemende islamitische geweld in Zwart-Afrika valt op. Experts waarschuwen ervoor dat sommige landen een uitvalsbasis zijn van terroristische organisaties die hetzelfde doel nastreven: het stichten van islamitische staten.

Respect voor God is onlosmakelijk verbonden met respect voor de medemens

De aandacht van de internationale pers voor het PEW-onderzoek viel nagenoeg samen met de publicatie van het langverwachte rapport *Het christelijke monotheïsme versus geweld*, dat eind vorige maand werd voorgesteld. Dit document is het werk van de Internationale Theologische Commissie van het Vaticaan en kwam tot stand op verzoek van de Congregatie voor de Geloofsleer. Na het omstreden discours van paus Benedictus XVI in 2006 in Regensburg over het geweld en de islam, had deze congregatie de commissie van theologen verzocht zich te buigen over de band tussen monotheïsme en geweld. Vijf jaar werkte de commissie aan het rapport en de conclusie laat aan duidelijkheid niets te wensen over: alle geweld in de naam van God is pure ketterij.

Het Vaticaanse document weerlegt de opvatting die religieus geweld uitsluitend toeschrijft aan monotheïstische godsdiensten (jodendom, christendom en islam) en het ‘meergodendom’ en het atheïsme voorstelt als geweldloos en verdraagzaam. Voorts vinden de theologen de tijd rijp om voor eens en voor altijd duidelijk te maken dat het christendom alle geweld in de naam van God als een extreme ontsparing van het geloof beschouwt. Het rapport verheelt niet dat ook de christelijke Kerken in het verleden in de fout zijn gegaan. Om te vermijden dat die fouten zich zouden herhalen, heeft de rooms-katholieke Kerk permanent nood aan bekering. Tot slot worden de geestelijke leiders van de andere godsdiensten en levensbeschouwingen opgeroepen zich op hun beurt te bezinnen over deze problematiek, alsook over de geweldspassages in hun heilige teksten.

Het is genoegzaam bekend dat zowel de Bijbel als de Koran velerlei passages bevat die gelovigen oproepen in de naam van God gruwelijk af te rekenen met hun vijanden. Vanuit dat perspectief ligt het religieus gemotiveerde terrorisme van vandaag in het verlengde van een eeuwenlange traditie. Bijbelwetenschappers mogen dan wel onderzoek naar de juiste exegese van die omstrede teksten verrichten, hun historisch-kritisch werk weegt vaak niet op tegen de vooringenomenheid waarmee sommige fundamentalistische gelovigen die teksten tot op vandaag lezen en ernaar handelen. Verantwoord omgaan met heilige teksten die op een of andere manier ethisch aanstootgevend kunnen zijn, is in de diverse godsdiensten blijkbaar nog voor velen een probleem.

Tegenover de fundamentalistische opvatting over een perverse God die bloedig geweld wil, plaatst Rome de naleving van Jezus' gebod: „Heb uw vijanden lief.” Respect voor God, zo leert het rapport, is onlosmakelijk verbonden met respect voor de naaste. Dat maakt elke oorlog en alle geweld in de naam van God zinloos. Of, zoals de twee hoogste geestelijke leiders van de Centraal-Afrikaanse Republiek – mgr. Dieudonné Nzapalainga, de aartsbisschop van Bangui, en imam Oumar Kobine Layama – tijdens hun vredesmissie door Europa benadrukten (zie artikel hiernaast): „We zijn allen broeders en zusters. Welnu, wie een broer of zus vermoordt, vermoordt zichzelf.”

Een Franse soldaat bedaart in Bangui aanhangers van de anti-balaka-milities. © Belga Image